

Міністерство освіти і науки України
Північно-Східний науковий центр НАН України та МОН України
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

Тези

**73-ї наукової конференції професорів, викладачів,
наукових працівників,
аспірантів та студентів університету**

Том 1

21 квітня – 13 травня 2021 р.

Полтава 2021

на думку письменника, повинен відкривати «незвідане» і «непізнане», що знайшло втілення у збірках «Юношеское», «Шедевры», «Это – я».

Рання лірика В. Брюсова відзначається двоплановістю: поет залежав як від національної, так і від французької традиції, що тісно взаємодіяли між собою. Це виявляється на рівні мотивної організації ранніх збірок поета. У творчості В. Брюсова поширюються такі символістські мотиви, як відсторонення від реальності, пошук нової духовної дійсності, самотність, відчуження, служіння Ідеалу та Красі тощо [3]. Мотиви «страшного світу» і образи із бодлерівських «Квітів зла» своєрідно трансформувалися у віршах В. Брюсова. Ліричний герой убачає духовну опору лише в культурі, служить лише мистецтву. Як і в європейській ліриці (П. Верлен, А. Рембо, С. Малларме), у творчості В. Брюсова відбулося поєднання символізму й елементів неоромантизму та імпресіонізму. У його поезії, крім символістських, доволі потужними були мотиви творчої особистості, її духовного спротиву світові (неоромантизм) і водночас мотиви природи, її мінливості та розмаїття проявів, неповторності миттєвостей, злиття природного і людського буття (імпресіонізм) [1,2].

Декаданс був особливим світовідчуттям кризової доби, що виявлялося не в якомусь одному напрямі чи течії, а в художньому синтезі різних елементів. Це характерно і для творчості В. Брюсова, у ліриці якого органічно поєдналися символізм, імпресіонізм і неоромантизм, а крім того, наявні окремі елементи реалізму та натуралізму. У багатьох віршах підкреслюється тісний зв'язок героя із сучасністю, духовний занепад якої він болісно переживає. Мотиви, що безпосередньо «породжувало саме життя» (самотність, душевна невлаштованість, відчуття глибокої кризи особистої та суспільної та ін.) стали провідними в ранніх збірках В. Брюсова.

Література

1. Максимов Д.Е. Русские поэты начала века. Л.: Советский писатель, 1986. 400 с.
2. Орлов С. В. В ритмах нынешнего дня. Октябрь, 1974. № 9. С. 20–33.
3. Плутарх. Сравнительное жизнеописание. М., 1963. Т. 2. 348 с.

УДК 81'255.4:821.111(73) Герб

*М.В. Бочкар, студент групи 201ГФ,
Т.В. Кушнірова, доктор філол. наук, професор
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»*

ПЕРЕКЛАД НЕОЛОГІЗМІВ У РОМАНІ «ДЮНА» ФРЕНКА ГЕРБЕРТА

Переклад будь-якого художнього твору є процесом надзвичайно складним. Передусім це стосується наукової фантастики, оскільки в основі цього жанру лежать наукові розробки, які мають інноваційний характер. Зародження цього жанру відбулося ще у ХІХ столітті (Жуль Верн), однак актуальний він і нині (Айзек Азімов, Філіп Дік, Френк Герберт та ін.). Творчість Ф.Герберта є напрочуд популярною й наразі, особливо його

цикл «Хроніки Дюни». Сюжет ґрунтується на подіях далекого майбутнього: захопливі пригоди переплітаються із тонкими політичними інтригами, біблійні сюжети із роздумами про екологію тощо [2]. Попри глибоку дослідженість творчості Ф.Герберта (Т.Нікітіна, Р.Гусамова, Д.Ділейні та ін.), залишається ще багато лакун, тому метою нашої статті є аналіз перекладу творів автора українською мовою, зокрема неологізмів у фантастичному творі.

Перекладачі творчості Ф.Герберта (А.Пітик, А.Грицайчук) активно використовують різного роду перекладацькі трансформації. «*Thufir Hawat, his father's Master of Assassins, had explained it: their mortal enemies, the Harkonnens, had been on Arrakis eighty years, holding the planet in quasi-fief under a CNOAM Company contract to mine the geriatric spice, mélange*» [3]. «Зуфір Хават, майстер-асасин його батька, пояснював: їхні смертельні вороги Харконнени вісімдесят років панували на Арракісі. Вони утримували планету як свій квазіфеод, відповідно до контракту ДАПТ на видобуток геріатричних прянощів – меланжу» [1, с.133].

Перекладачі вдаються до розподілу складних речень на більш прості конструкції. Авторські неологізми – власні назви, зокрема ім'я майстра-асасина *Зуфіра Хавата* перекладено за допомогою транскрибування (в українській мові відсутня сполука *th*) Назва планети, *Arrakis*, передана транслітерацією зі збереженням подвоєної «р». Цікаво перекладається аббревіатура СНОАМ (*Combine Honnete Ober Advancer Mercantiles*). У мові перекладу компанія перетворилася на ДАПТ (*Добропорядний Альянс Прогресивних Торговців*). Назва в оригіналі складається не лише з англійської лексики, але й французької та німецької (*ober, honnete*). Під час перекладу було опущено *Ober*, а *Combine* (об'єднаний) було змінено на *Альянс*. *To Mine* (дієслово) було замінено при перекладі іменником *видобуток*, заміщено *under* на *відповідно*. Дієприкметник *holding* (утримувати) стало в українській *владарювати*. Також спостерігаються незначні перестановки у тексті перекладу. Наприклад, *his father's Master of Assassins* - *майстер-асасин його батька*.

«*Paul fell asleep to dream of an Arrakeen cavern, silent people all around him moving in the dim light of glowglobes*» [3]. «Пол спав. Він бачив якусь печеру в околицях Арракіна: навколо нього в тьмяному світлі завмерлих у повітрі ламп рухалися мовчазні люди» [1, с.113]. У цьому випадку перекладачі розбивають одне складнопідрядне речення на прості. Частина з *Paul fell asleep* була видозмінена у перекладі завдяки генералізації. Тепер Пол просто *спав*, а не *засинав*, як би це було в при буквальному перекладі. Важливим є й опущення *to dream of*. Його у перекладі трансформували на *бачив* і перетворили на підмет. Також до *печери* у перекладі було додано слово *околиці* (щоб конкретизувати, що печера знаходиться *неподалік Арракіна*). Бачимо і перестановки: *silent people all around* - *навколо нього ... рухалися мовчазні люди* (частина виразу була перенесена на кінець речення). Неологізм *Arrakeen* перекладений транскрибуванням, а *glowglobes*, що є авторським новоутворенням, перекладено за допомогою описового способу (*світлі завмерлих у повітрі ламп*).

«*Halleck dropped the weapons on the exercise table, lined them up-the rapiers, the bodkins, the kindjals, the slow-pellet stunners, the shield belts*» [3].

«Галлек кинув зброю на тренувальний стіл, розклав їх в ряд-рапіри, стилети, кинджали, паралізатори з повільними дротиками, поясні щити» [1, с.3]. Деяка специфічна лексика (назви зброї тощо) має еквіваленти у сучасному житті, проте деякі з них (*the slow-pellet stunners* і *the shield belts*) є суто авторськими неологізмами. Їх було перекладено методом заміни: *паралізатори з повільними дротиками, поясні щити*. Часом перекладачі використовують описовий метод, пояснюючи читачеві принцип роботи механізму. При перекладі сполучення *lined them up* для уточнення було додано слово *ряд*, оскільки в англійській мові для цього використовують сполуку *to line up*. Ім'я одного із героїв твору, *Halleck*, було перекладано методом транскрибування – *Галлек*.

Отже, найбільше складнощів при перекладі наукової фантастики, зокрема творчості Ф.Герберта, викликали саме авторські неологізми, які, хоча і ґрунтувалися на авторському світобаченні, однак мали глибоке наукове підґрунтя. У таких випадках перекладачі вдаються до заміни і описового методу та різноманітних трансформацій, щоб зберегти адекватність оригіналу.

Література

1. Герберт Ф. Дюна. Харків: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2017. 656 с.
2. Собачинський Р. Переклад авторської лексики науково-фантастичних творів. <http://englishcontext.kpnu.edu.ua/2020/04/01/pereklad-avtorskoi-leksyky-naukovo-fantastychnykh-tvoriv-na-materiali-romanu-f-herberta-diuna/>
3. Herbert Frank. DUNE [Електронний ресурс]. <https://novels80.com/241224-dune.html>

УДК 369.013

С.В. Кісь, студентка групи 301 ГФ,
Науковий керівник:
О.П. Кальнік, к. пед. н.
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОМП'ЮТЕРНОГО СЛЕНГУ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Надзвичайно стрімкий розвиток інформаційних технологій, зокрема інтенсивний процес проникнення комп'ютерів у сферу повсякденного життя більшості населення, спричиняє появу нової динамічної системи – комп'ютерного сленгу. Комп'ютерна технологія – наука відносно нова, її лексична складова безупинно поповнюється та вдосконалюється, відображаючи процеси ускладнення та модернізації в самій галузі комп'ютерних та інформаційних систем. Тому і зростає необхідність в глибшому дослідженні комп'ютерної мови.

Наприкінці ХХ ст. – початку ХХІ ст. учені починають активно цікавитися проблемами функціонування комп'ютерного сленгу та проводити систематичні дослідження його формування в українській мові, зокрема вивчення способів утворення та переходу слів зі стандартних мовних одиниць у сленгові. Комп'ютерний сленг – це набір стилістично маркованих слів, не властивих